

Väliskomisjon

2023/2129(DEC)

31.1.2024

ARVAMUS

Esitaja: väliskomisjon

Saaja: eelarvekontrollikomisjon

ELi 2022. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta – Euroopa Komisjon
(2023/2129(DEC))

Arvamuse koostaja: Katalin Cseh

PA_NonLeg

ETTEPANEKUD

Väliskomisjon palub vastutaval eelarvekontrollikomisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. juhib tähelepanu asjaolule, et kõnealusel auditiaastal alustas Venemaa täiemahulist agressioonisõda Ukraina vastu ning selle ülemaailmne mõju on märkimisväärselt suurendanud survet paljudele ELi partneritele ja vajadust investeerida kestlikku arengusse ja humanitaarabisse; väljendab rahulolu selle üle, et naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ paindlikkus võimaldas liidul erakorraliste asjaoludega kiiresti kohaneda; nõuab siiski tungival, et komisjon ja Euroopa välisteenistus võtaksid lisameetmeid tagamaks, et rahastamisvahendi reservi kasutatakse tulevikus rohkem selleks, milleks see algselt kavandati, kuna sellise varases etapis toimunud liigse kasutamise tulemusel on vahendid väga kiiresti vähenenud ja neid on kasutatud eesmärgil, mis ei vasta rahastamisvahendi põhieesmärgile, milleks on reageerida uutele probleemidele ja prioriteetidele; tuletab meelde Euroopa Parlamendi püsivat seisukohta, et uusi prioriteete tuleks rahastada lisavahenditest;
2. kordab pühendumist naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ eesmärkidele, nimelt vaesuse kaotamisele, kliimamuutuste vastu võitlemisele, toiduga kindlustamatuse probleemiga tegelemisele ja kestliku inimarengu edendamisele; tuletab meelde, et EL ja liikmesriigid on võtnud kohustuse suurendada 2030. aastaks ametlikku arenguabi 0,7 %-ni kogurahvatulust, eraldades instrumendist vähemalt 20 % sotsiaalse kaasatuse ja inimarengu valdkonnale, sealhulgas ebavõrdsuse, soolise võrdõiguslikkuse, hariduse ja naiste mõjuvõimu suurendamise meetmetele;
3. tuletab meelde, et ühinemiseelse abi instrumendi (IPA III) ning naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ alusaktis on sätestatud, et abi saavates riikides tuleb austada õigusriigi põhimõtet, ELi põhiväärtusi ja inimõigusi; kutsub komisjoni üles tegema antavas abis muudatusi, kui see on demokraatia, õigusriigi, inimõiguste või põhivabaduste ohtu sattumise tõttu vajalik;
4. rõhutab, et Euroopa Kestliku Arengu Fond+-st (EFSD+) tuleb toetada investeringuid kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks; rõhutab inimeste julgeolekut käsitleva tervikliku lähenemisviisi olulisust; nõuab seetõttu ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava täielikku rakendamist ning välistegevuses ELi üleilmse tervishoiustrateegia ja noorte tegevuskava kasutuselevõtmist; rõhutab, et EL peab suurendama pingutusi inimõiguste edendamisel ja kaitsmisel, ning väljendab heameelt ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava vahehindamise üle; toetab kindlalt nõukogu 4. mai 2023. aasta järeldusi korruptsiooni kui arengut takistava teguri kohta;
5. kutsub komisjoni üles andma sõnaselgelt teada neile kandidaatriikidele, kus õigusriigi normidest taganetakse, sealhulgas piiratakse väljendusvabadust, ajakirjandusvabadust, naiste ja vähemuste õigusi ning ahistatakse valitsusväliseid organisatsioone ja inimõiguste kaitsjaid, et see seab ohtu või lükkab edasi nende ühinemise ELiga; kutsub komisjoni üles uurima ühinevates riikides õigusriigi olukorra parandamiseks eraldatud rahaliste vahendite kasutamise tõhusust ning andma sellest aru väliskomisjonile ja eelarvekontrollikomisjonile;

6. võtab teadmiseks Euroopa Kontrollikoja eriaruande programmitöö kohta, milles järeldati, et see on kavandatud laiaulatuslikult ning käsitleb paljusid partnerriikide vajadusi ja ELi prioriteete; rõhutab puudusi, mis tuvastati partnerriikidele rahaliste vahendite eraldamise meetodikas ja järelevalveraamistiku loomisel; soovib seetõttu komisjonil ja Euroopa välisteenistusel parandada rahaliste vahendite eraldamise meetodikat ja ELi toetuse mõju hindamist, keskenduda programmitöö protsessi ulatusele ning lihtsustada ja kasutada järjepidevalt mitmeaastaste sihtprogrammide näitajaid; teeb ettepaneku vaadata rahastamisvahendi vahehindamise raames läbi liigendus, et suurendada läbipaistvuse, prognoositavuse, aruandekohustuse ja kontrolli tagamiseks üksikasjalikkust ning tõhustada eelarvepädevate institutsioonide võimekust teha poliitilisi prioriteete kajastavaid valikuid; peab kahetsusväärseks, et komisjon ja Euroopa välisteenistus kasutavad rahastamisvahendi raames naaberriikidele ja muudele riikidele rahaliste vahendite eraldamiseks kahte eri meetodit, ning palub, et need oleksid kontrollijälje hõlbustamiseks standardiseeritud, võrreldavad ja läbipaistvad;
7. rõhutab, kui oluline on saavutada kõik naabuspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Gloaalne Euroopa“ kulutuste ja programmiga seotud eesmärgid, ning nõuab põhjaliku teabe esitamist saavutatud edusammude kohta; peab kahetsusväärseks märkimisväärseid puudujääke instrumendi 30 % kliimaeesmärgi saavutamisel, mitmeaastase finantsraamistiku kohase 10 % elurikkuse eesmärgi saavutamisel 2026. ja 2027. aastal ning selle tagamisel, et ELi ülemaailmsed finantskohustused ÜRO raames täidetakse, eelkõige seoses kahju ja kahjustuste fondi osamaksuga; toonitab, et kliimamuutused avaldavad üha suuremat survet toiduainete tootmisele ja kättesaadavusele, eriti haavatavates piirkondades, mõjutades toiduga kindlustatust ja toitumist; tuletab meelde, et elurikkusel on keskne tähtsus kliimamuutuste vastu võitlemisel ja selle vähenemine kahandab edu ligikaudu 80 % hinnatud kestliku arengu eesmärkide puhul; kutsub komisjoni üles koostama üksikasjaliku kava selle kohta, kuidas ta kavatseb täita mitmeaastase finantsraamistiku lõpuks kulu- ja sooküsimuste alased eesmärgid;
8. kordab üleskutset komisjonile rakendada Euroopa Kontrollikoja eriaruandes nr 01/2022 esitatud soovitusi, et tagada Lääne-Balkanil õigusriigi toetamiseks antava ELi finantsabi tulemuslikkus, eelkõige töötades välja suunised ühinemiseelse abi instrumendi (IPA III) toetuste ümbersuunamise ja tingimuslikkuse sätete kohaldamiseks;
9. julgustab võtma vastusena Venemaa sõjalisele agressioonile Ukraina vastu veelgi enam kasutusele Euroopa rahutagamisrahastu, mis edastab selge sõnumi paradigma muutuse kohta ELi välis- ja julgeolekupoliitikas; võtab teadmiseks Euroopa Kontrollikoja eriaruande, milles soovitatakse praegused ELi kaitseplaneerimise ja -koostöö vahendid järjestada, et hinnata, kuidas ELi kaitsevaldkonna rahastamise planeerimist edasi arendada;
10. väljendab heameelt komisjoni 2022. aastal vastu võetud desinformatsiooni käsitleva muudetud tegevusjuhendi üle; nõuab, et loodud rakkerühm, mis kohtub korrapäraselt, jälgiks ja kohandaks kohustusi, pidades silmas tehnoloogia, ühiskonna, turu ja õigusloome arengut; rõhutab, et EL peab suurendama oma tegevuse nähtavust, teavitades nii oma kodanikke kui ka teisi oma välistegevusest paremini ja strateegilisemalt;

11. peab kiiduväärseks asjaolu, et komisjon võttis vastu 25 miljoni euro suuruse abiprogrammi „EU4Belarus: ühiskonna vastupanuvõime ja inimkapitali arengu toetamine“, mis tugevdab veelgi Valgevene inimeste vastupanuvõimet ja suutlikkust edendada Valgevenes poliitilise kriisi ajal demokraatlikke muutusi;
12. rõhutab, et liidu eelarvest tuleb ka edaspidi toetada rahu ja stabiilsuse tagamist Lähis-Ida piirkonnas, võidelda vaenu ja fundamentalismi vastu ning edendada inimõigusi; ootab komisjoni tehtava liidu vahendite kasutamise läbivaatamise tulemusi; rõhutab stabiilsuse ja kestliku arengu omavahelist seotust, eelkõige ebastabiilsetes riikides ja piirkondades;
13. võtab teadmiseks Palestiinale antavate liidu vahendite kohta avaldatud komisjoni sisearuande, milles järeldati, et komisjoni kontrollid ja kehtivad kaitsemeetmed toimivad hästi, ega leitud tõendeid selle kohta, et raha oleks ümber suunatud ja antud muul kui ette nähtud eesmärgil; kutsub komisjoni üles maksma Palestiinale, eelkõige Palestiina kodanikuühiskonnale, kellel on keskne roll inimõiguste ja ilmalike väärtuste edendamisel ning radikaliseerumise vastases võitluses, ELi rahalised vahendid nõuetekohaselt välja;
14. rõhutab, et ELi eelarvet tuleks hallata kooskõlas aluslepingute ja liidu õigustikuga, sealhulgas sätetega, mis on seotud põhiõiguste järgimise, läbipaistvuse ja aruandekohustusega Euroopa Parlamendi ja ELi kodanike ees; peab sellega seoses kahetsusväärseks komisjoni töömeetodeid rände välismõõdet käsitlevate eelarveridade haldamisel, eelkõige seda, et enne kolmandates riikides ellu viidavaid rändeprojekte ei hinnata mõju põhiõigustele, et eelarvete ja projektide kohta puuduvad avalikult kättesaadavad ülevaated ning et komisjon keeldub süstemaatiliselt esitamast Euroopa Parlamendile rändega seotud kulutuste ülevaateid riikide kaupa ja rände välismõõdme operatiivse koordineerimise mehhanismiga seotud dokumente, olenemata mitmest ametlikust taotlusest ja kohustustest, mis tulenevad Euroopa Parlamendi ja komisjoni suhete raamkokkuleppest; nõuab tungivalt, et komisjon parandaks neid tavasid oluliselt ja kohe, eelkõige viiks enne projekte läbi inimõigustele avalduva mõju eelhindamise, koostaks kõigist kolmandates riikides ellu viidavatest rändega seotud projektidest avalikult kättesaadava ülevaate ja annaks Euroopa Parlamendile süstemaatiliselt samal tasemel teavet nagu nõukogule;
15. rõhutab hariduse tähtsust ja kriitilist vajadust mõista hukka kõik mõlema poole vaenukõne ja vägivaldse tegutsemise ilmingud ja need kaotada; rõhutab, et rahastamist ei tohiks peatada meelevaldselt ega ilma läbipaistvate ja sõltumatute tõenditeta väärkasutuse kohta; tunnustab ÜRO Palestiina Põgenike Abi- ja Tööorganisatsiooni Lähis-Idas (UNRWA) selle asendamatu humanitaarlaste püüdluste eest Gazas ja keskse tähtsuse eest kvaliteetse hariduse andmisel, pöörates erilist tähelepanu inimõiguste kultuuri edendamisele isegi keerulistel aegadel;
16. nõuab tungivalt, et komisjon tõhustaks rahastamisel IPA III raames õigusriigi tingimuslikkusele põhinevat lähenemisviisi, et instrument täidaks oma eesmärgi ja aitaks valmistada ühinevaid riike tulemuslikult ette ELi liikmesriigiks saamise tingimuste täitmiseks, ning peab sellega seoses eriti oluliseks õigusriigi ja demokraatiaga seotud tingimuste rõhutamist;

17. rõhutab, kui oluline on strateegia „Global Gateway“, mis võib märkimisväärselt kaasa aidata ühenduvuse ning keskkonnahoidliku ja digitaalse koostöö algatustele, ning et see peab olema sihipärane ja selgelt struktureeritud, et avaldada partnerriikides ümberkujundavat mõju, edendades samal ajal universaalseid pühiväärtusi ja kasutades vahendeid parimal võimalikul viisil; toetab kindlalt ELi eelarve ja erasektori kaasamise võimendamist, et aidata kaasa kestliku arengu tegevuskava 2030 elluviimisele; kutsub komisjoni üles kehtestama strateegia rakendamiseks selge ja läbipaistva aruandlusmehhanismi ning selgelt esile tooma, miks kasutatakse strateegia „Global Gateway“ raames ellu viidavate projektide jaoks arengurahastust ning kuidas saavad strateegiast võrdselt kasu nii abi saavate riikide avalik kui ka erasektor;
18. tunnistab, et kodanikuühiskonna organisatsioonid täidavad paljusid ülesandeid; tuletab meelde ELi võetud kohustust toetada kodanikuühiskonna organisatsioone kõikides välistegevuse vahendites ja programmides ning kõigis koostöövaldkondades, sealhulgas rahastamise paindliku ja individuaalse lähenemisviisi abil, et jõuda igat tüüpi kodanikuühiskonna organisatsioonideni; kutsub komisjoni üles kaasama kodanikuühiskonna organisatsioone süstemaatilisemalt strateegia „Global Gateway“ ja Euroopa tiimi algatustesse;
19. peab kahetsusväärseks, et ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) eelarvet ÜJKP tsiviilmissioonide jaoks on mitmeaastases finantsraamistikus 2021–2027 võrreldes mitmeaastase finantsraamistikuga 2014–2020 suurendatud vaid vähesel määral (algusest alates ligikaudu 350 miljonit eurot aastas), samal ajal kui missioonide arv ja ülesanded on suurenenud, julgeolekukeskkond on muutunud keerulisemaks, operatsioonide kulud on suurenenud, inflatsioon on tõusnud ja lepinguliste töötajate arv on kasvanud, piirates võimalust laiendada praeguste missioonide volitusi või luua uusi missioone kiireloomulistele julgeolekuvajadustele reageerimiseks; nõuab ÜVJP eelarve assigneeringute märkimisväärselt suurendamist ja ÜJKP tsiviilmissioonidele eraldatud rahaliste vahendite tõhusa kasutamise tagamist, mille puhul jälgitakse, et missioonid reageeriks kriisiolukordadele ja ettenägematutele sündmustele tulemuslikult, ning tehakse aktiivselt kindlaks, millistel juhtudel võiks lisaprojekte ja -programme rahastada ELi eelarve muudest asjakohastest vahenditest, tagades usaldusväärse finantsjuhtimise ja olemasolevate vahendite hoolika tähtsuse järjekorda seadmise;
20. nõuab ka ÜVJP eelarve struktuuri muutmist ja iga ÜJKP tsiviilmissiooni kohta eelarverea loomist, et võimaldada paremat kontrolli ja suuremat läbipaistvust.

**LISA: ÜKSUSED VÕI ISIKUD,
KELLELT ARVAMUSE KOOSTAJA SAI SISENDMATERJALI**

Arvamuse koostaja kinnitab oma ainuvastutusel, et ei saanud mingit sisendmaterjali üksuselt või isikult, kes tuleks kodukorra I lisa artikli 8 kohaselt käesolevas lisas ära märkida.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA NÕUANDVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	23.1.2024
Lõpphääletuse tulemus	+: 48 -: 2 0: 9
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Alexander Alexandrov Yordanov, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Krzysztof Brejza, Reinhard Bütikofer, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Michael Gahler, Giorgos Georgiou, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Dietmar Köster, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, Jean-Lin Lacapelle, Miriam Lexmann, Nathalie Loiseau, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Alessandra Moretti, Javier Nart, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Attila Ara-Kovács, Adam Bielan, Özlem Demirel, Christophe Grudler, Arba Kokalari, Georgios Kyrtos, Katrin Langensiepen, Karsten Lucke, Erik Marquardt, Juozas Olekas, Bert-Jan Ruissen, Christian Sagartz, Mick Wallace
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Theresa Bielowski

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

48	+
ECR	Adam Bielan
NI	Márton Gyöngyösi
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Krzysztof Brejza, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Arba Kokalari, Andrius Kubilius, Miriam Lexmann, Leopoldo López Gil, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Christian Sagartz, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko
Renew	Petras Auštrevičius, Klemen Grošelj, Christophe Grudler, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, Ilhan Kyuchyuk, Nathalie Loiseau, Javier Nart
S&D	Attila Ara-Kovács, Maria Arena, Theresa Bielowski, Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Dietmar Köster, Karsten Lucke, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Juozas Olekas, Demetris Papadakis, Tonino Picula, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor
Verts/ALE	Reinhard Bütikofer, Katrin Langensiepen, Erik Marquardt, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

2	-
ID	Bernhard Zimniok
NI	Kostas Papadakis

9	0
ECR	Anna Fotyga, Bert-Jan Ruissen, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch
ID	Jean-Lin Lacapelle, Thierry Mariani
The Left	Özlem Demirel, Giorgos Georgiou, Mick Wallace

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu